

Etsivä nuorisotyö oppivelvollisuuslain uudistuessa

1. Oppivelvollisuuden laajennus - tilaisuus etsivän nuorisotyön uudistumiselle

1.8.2021 voimaantullut uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) heijastuu etsivän nuorisotyön toimintakentälle. Muutokset tarjoavat kallisarvoisen tilaisuuden työmuodon perustehtävän kirkastamiseen. Ensisijainen vastuu oppivelvollisuusikäisten eli kaikkien alle 18-vuotiaiden riittävästä ohjauksesta on nyt entistä painokkaammin koulutuksen järjestäjällä. Oppilaitoksissa lisääntyvän tuen ja ohjauksen voi hyvällä syyllä odottaa vähentävän opintojen keskeytyksiä ja katkeamisia. Viimesijainen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisesta on asuinkunnalla. Nyt uudessa tilanteessa etsivän nuorisotyön tehtävänä on tuoda asiantuntemuksensa palvelemaan nuoria ja yhteistyökumppaneita työmuodon omista lähtökohdista käsin.

2. Etsivä nuorisotyö lyhyesti

Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Työ aloitetaan ensisijaisesti nuoren itsensä antamien tietojen ja hänen oman, tuen tarvetta koskevan, arvionsa pohjalta. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa nuorta sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016, 10 §). Etsivä nuorisotyöntekijä myös osaltaan huolehtii, että nuori tulee palveluissa kuulluksi ja ymmärretyksi, jotta hänen tarpeensa voidaan kohdata oikein.

Työn keskeisimpiä arvoja ovat vapaaehtoisuus ja itsemääräämisoikeus, nuorilähtöisyys, rinnalla kulkeminen ja kokonaisvaltaisuus (Etsivän nuorisotyön käsikirja 2018). Vapaaehtoisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että nuorelle on oltava aina mahdollista kieltäytyä yhteistyöstä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa ja ilman, että siitä koituu minkäänlaisia seurauksia hänelle tai hänen huoltajalleen. Toimintaan ei myöskään kuulu erityisiä vaatimuksia tai ehtoja, jotka nuoren tulisi täyttää saadakseen etsiviltä tukea - nuori on hyvä sellaisena kuin hän on. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle luotettavan rinnalla kulkevan ammattilaisen nuoren tarvitsemaksi ajaksi ja nuoren omien tavoitteiden suuntaisesti. Nuorilähtöisyyden ja rinnalla kulkemisen eetoksen pohjalta rakentunut etsivä nuorisotyö on saavuttanut hyviä tuloksia koulutuksen, työn, ja koko palvelujärjestelmän ulkopuolella olevien nuorten tavoittamisessa, tukemisessa ja ohjaamisessa.

Etsivää nuorisotyötä tehdään kaikissa Suomen kunnissa yhtä lukuun ottamatta ja se tavoittaa vuosittain reilut 20 000 nuorta, joista viime vuosina noin 20 % on ollut alle 18-vuotiaita. Etsivät ohjaavat nuoria etenkin toimeentuloon, asumiseen, mielenterveyteen ja työhön liittyvissä palveluissa. Työ on tuloksellista ja kerää nuorilta erinomaista palautetta: Sovari-mittarin (Kinnunen 2021) mukaan jopa 94 % nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista ohjauksuuden aikana ja etsivät saavat nuorilta arvosanaksi 4,6 (asteikolla 1–5). Nuorten kokemat edistysaskeleet liittyvät useimmiten arjen taitoihin (81 %), elämänhallintaan (79 %) ja opiskelu- ja työelämävalmiuksiin (78 %). Vaikuttavuudesta on myös rekisteriaineistoihin perustuvaa tutkimuksellista näyttöä: etsivän nuorisotyön on todettu pienentäneen työn ja koulutuksen ulkopuolelle jäämisen todennäköisyyttä selkeästi ja tilastollisesti merkitsevällä tavalla (Vauhkonen & Hoikkala 2020).

3. Uusi oppivelvollisuuslaki etsivän nuorisotyön osalta

Oppivelvollisuuslain (1214/2020, 13 §) mukaan koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäneen oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle, joka vastaa osaltaan myös oppivelvollisuusrekisteristä (1221/2020, 11 a-d §).

Asuinkunnan tehtävänä on kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka (1214/2020, 15 §). Jos oppivelvollisuus on vaarassa jäädä suorittamatta, viimesijaisesti turvaututaan kunnan lastensuojelun palveluihin. Huoltaja, joka laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, voidaan tuomita sakkoon (22 §).

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi

etunimi.sukunimi@intory.fi

Uudistuksen myötä nuorisolaista (1232/2020) poistui 1.8.2021 ilmoitusvelvollisuus nuoren kotikunnan etsivälle nuorisotyölle alle 18-vuotiaiden, eli tästä lähin oppivelvollisten, nuorten osalta. Ilmoitusvelvollisuus et-sivään nuorisotyöhön kuitenkin säilyy ennallaan ei-oppivelvollisten, 18-28 -vuotiaiden koulutuksensa keskeyt-tävien nuorten kohdalla. Heidän tietonsa tulee siis ilmoittaa kotikunnan etsivälle nuorisotyölle kuten ennen-kin. Ilmoittamisen ja muun yhteistyön sujuvuutta silmällä pitäen etsivien nuorisotyöntekijöiden ja oppilaitos-ten onkin hyvä säilyttää läheiset suhteet keskenään.

Lisäksi uudistetun nuorisolain 11 §:n mukaisesti opetuksen ja koulutuksen järjestäjät voivat niin halutessaan ja nuoren edun sitä edellyttäessä edelleen ilmoittaa ilman opintopaikkaa jääneitä tai koulutuksen keskeyttä-neitä oppivelvollisia nuoria myös kotikunnan etsivään nuorisotyöhön - vaikka varsinainen velvollisuus luovut-taa nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot liittyikin nyt ainoastaan asuinkuntaan ilmoittamiseen.

4. Oppivelvollisuuslain toteutus yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa

Oppivelvollisuuslain (1214/2020, 13-15 §) hengen mukaisesti nuoren asuinkunnassa tulee tästedes olla pal-velunsa ja työntekijänsä oppivelvollisia koskevien ilmoitusten vastaanottoon ja käsittelyyn, oppivelvollisuu-den suorittamisen valvontaan, ja oppivelvollisten nuorten ohjaamista sekä opiskelupaikan osoittamista var-ten. Tällä palvelulla on oltava riittävät resurssit ja ammatillinen osaaminen rekisterinpidon ja valvontatehtä-vän lisäksi nuorten tavoittamiseen ja kohtaamiseen, tilanteen ja tuentarpeiden kartoittamiseen sekä ohjaa-miseen opintoihin ja tukipalveluihin.

Etsivä nuorisotyöntekijä on helppo kutsua tarvittaessa ja harkinnanvaraisesti mukaan nuoren ohjausproses-siin. Kutsun voi esittää nuoren ohjauksesta vastuullinen taho, nuori itse, tai nuoren huoltaja. Rinnalla kulke-vana luottoaikuisena ja paikallisen palvelutarjonnan asiantuntijana etsivän nuorisotyöntekijän on suotavaa osallistua nuoren tukemiseen ja palveluverkoston kokoamiseen oppivelvollisten ohjauspalveluista vastaa-vien henkilöiden työparina aina,

- kun se on nuoren tahdon ja edun mukaista, ja
- kun asuinkunnassa ohjauksesta vastaavan tahon edustaja toimii tosiasiallisena vastuunkantajana kai-kissa nuorta (&/ huoltajaa) velvoittavissa tilanteissa, jotka oppivelvollisuuden suorittamiseen voivat liittyä.

5. Etsivä nuorisotyö ei vastaa oppivelvollisuuden suorittamisen valvonnasta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on todennut 22.2.2021 päivätyssä kirjeessään etsivään nuorisotyöhön liitty-vistä muutoksista (VN/4646/2021-OKM-1), että oppivelvollisuuslain 14 §:ssä säädetty oppivelvollisen asuin-kunnan ohjaus- ja valvontavastuu ei kuulu nuorisolain mukaisiin etsivän nuorisotyöntekijän tehtäviin. Erityi-sesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. OKM tähdentää, että etsivään nuorisotyöhön ei jatkossakaan liity nuorelle pakkoa tai velvollisuutta.

Kun asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu ei kuulu etsivälle nuorisotyölle, tarkoittaa se myös rekistereitä, kuten Opetushallituksen Valpas-palvelua, jolla seurataan oppivelvollisuuden toteutumista ja tuetaan siihen kytkeytyvien toimijoiden vastuuketjua. Etsivä nuorisotyöntekijä toimii oppivelvollistenkin kanssa ensisijai-sesti nuorelta itseltään saamiensa tietojen pohjalta. Hän ei myöskään ilman nuoren erityistä suostumusta ilmaise muille henkilöille, mitä hän työskennellessään saa tietää nuoren henkilökohtaisista oloista.

Etsivä nuorisotyö jatkaa laaja-alaista ja kokonaisvaltaista työtään kaikkien niiden alle 29-vuotiaiden nuorten kanssa, jotka toivovat etsiviltä apua, tukea ja ohjausta itseään askarruttavien asioiden parissa ja/tai saavut-taakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivät nuorisotyöntekijät toimivat aina nuorten parhaaksi tiiviisti yhteis-työssä kunnan, palveluiden ja muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa, liittyivät nuorten tilanteet sitten opiskeluun ja koulutukseen tai muihin kysymyksiin.

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi

etunimi.sukunimi@intory.fi

